

whenua ki nga Maori. Kua utua etahi o aua moni, a kei te kua te hunga nona aua wahi i te mea kua mohio iho ratau, no ratau to ratau whenua, a, kaore he taimahatanga a te ture i runga. Kei te ahuhwhenua tenei iwi, nga hapu tuturu ake o Tau Henare: kei te whakatipu kau, kei te mahi miraka kau: a tenei kei te korororero mo te mahi hipi.

8. *Te Takutai i Maketu, i Waihi*: I mua tata ake nei ka tono te Poari Moana o Tauranga ki te Kawanatanga kia tukua ki raro ki tona mana te takutai, te one i Maketu, i Waihi hoki. Kei te mohio te iwi Maori ki Maketu, ko te wahi tera i u ai a Te Arawa waka. Na, ko Waihi kei te taha rawhiti mai o Maketu. Ka whakahengia tana take a te Poari o Tauranga e nga pakeha o Te Puke, e te Arawa hoki. He kaupapa ke ta nga pakeha. Ko ta Te Arawa e ahu ana i runga i te take Maori, ko te takutai nei e whakamahara ana i te uunga mai o nga tipuna i tawahi, a he takotoranga hoki no nga kai, no nga pipi, no nga aha. Otira i whakahengia e te Minita o te Moana te take a te Poari o Tauranga, a kore tonu atu i tenei wa. Na, kaore i tau marama iho te ahua o ta nga Maori kereeme ki te paru-moana. Ko wai ra o te iwi Maori hei hapai i tena kereeme i raro i te Tiriti o Waitangi?

NGA MONI AWHINA I NGA KARETI MAORI.

KUA whakamaramatia e era tau te kaupapa i whakatakotoria e nga Mema Maori, i whakaaetia e te Minita Maori, i whakamanaia hoki e te Paremata, kia tukua etahi o nga moni itarete e puritia nei e nga Poari Whenua Maori, hei awhina i nga Kareti Maori. No te tau 1921 i hangaia ai tera ture, a, no te tau 1922 ka puta ki nga Kareti Maori te moni e £5,000, no te tau 1923 ka puta ano e £5,000. Na tena awhina i whai oranga ai aua kura, e mate ana hoki i te mate i pa ronaki nei ki nga motu e rua nei, i te hekenga ai o te utu o nga rawa o nga whenua.

Na i tenei tau ka tirohia e te Minita Maori, e nga Mema Maori hoki, kei te hoki haere mai te ora ki aua kura: kei te ca i nga tangata kei a ratau e rihi ana nga whenua kura nga moni reti o aua wahi: kei te hoki mai hoki te ora ki nga matua o nga tamariki, e taea ai e ratau te utu nga moni e rite ana ki nga kura. Na reira ka mea te Minita kia whakahekea iho te moni awhina i aua kura i tenei tau ki te £3,400. Koia tenei te paraparatangata a te Minita i taua moni i tenei tau:—

Te kura.	Nga moni awhina.
	£
Tipene me Wikitoria i Akarana	867
Te Aute me Hukarere i Heretaunga	1145
Wacengahika i Turanga	208
Hohepa (Katorika) i Nepia	312
Kareti Momona, Korongata, i Heretaunga	208